

TAMME LEHT

KUS ON KOOLI
ARHIIV?

INTERVJUU SIRJE
SUMMELIGA

VILISTLASED
MEENUTAVAD
OMA AEGA
TAMME
GÜMNAASIUMIS

LUUKERE
MANIVALDI
ELULUGU

HOROSKOOP

SLÄNG
TAMMES
1999 VS
2024

November
2024

Toimetuse koosseis

Matvei Balõtshev

peatoimetaja

Agnes Kuura

peatoimetaja

Keiri Rebane

peatoimetaja

Mileen Reiljan

peatoimetaja

Anu Rõigas

peatoimetaja

Anni Ambos

peatoimetaja

Eleonor Laas

peatoimetaja

Laura Liisa Viitkar

peatoimetaja

Pärt Luukas Leinart

peatoimetaja

Rami Vaher

küljendaja

ja peatoimetaja

Helle-Mari Märtsen

assistent

Foto: Liis Markvardt

Juhtkiri

Kallis tammekas!

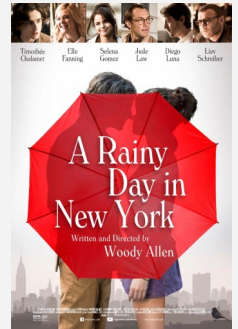
Aeg on käes tähistada kooli juubelit, meenutada möödunud aegu, kõrvutada mälestusi, kokku saada vanade ja uute sõpradega ning olla uhked, et meie kõigi soontes voolab Tamme veri. Mitmest käesoleva numbriga loost võib lugeda, kuidas kool ei lähe meelest. Siin kogetu jääb sind terveks eluks saatma ning siit leitud sõbrad ei unune. Intervjuu õpetaja Sirje Summeliga avab tema õpetajaks saamise loo, aga avab ka legendaarse õpetaja teisigi tahke. Unistame edaspidi iga numbriga kaanele toredate koolitöötajate saada ning temaga vestelda. Loodame, et meie erinumber pakub toremaid lugemiselamusi, äratundmisrõõmu vilistlastele ning kuuluvustunnet õpilastele. Palju õnne meile kõigile ja igavest tervist meie kallile koolile!

Suvaline Õpilane Toimetusest

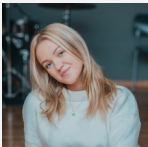
Toimetuse soovitus

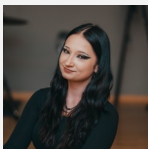
Anni - Sügisel soovitan filmidest vaadata “Vihmane päev New Yorgis”. Peaosades mängivad Timothee Chalamet ja Elle Fanning. Film räägib loo New Yorki külastama tulnud paarist, kelle teed vaid ühe vihmase päeva jooksul erinevates suundades lähevad. Minu viimase aja lemmik muusikaartist on Lana Del Rey, kellelt soovitaksin kuulata “Brooklyn Baby” ja “Dark Paradise”. Tekib tunne, nagu oleksid ise Hollywoodi filmis.

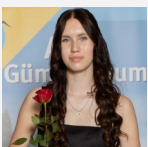
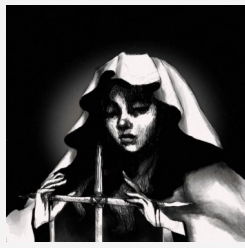
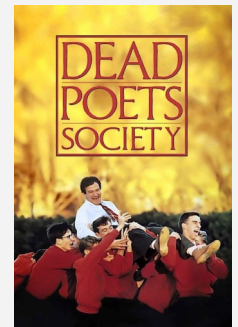
Agnes - Soovitan Wes Andersoni filmi “Fantastic Mr. Fox”. Näiliselt on tegu lastefilmiga, kuid filmi sisu käsitleb teemasid, mis on tuttavad kõikidele. Kuidas võtta vastu läbikukkumine ja kuidas aktsepteerida ennast pärast läbikukkumist? Film tuletab nii noorematele kui vanematele vaatajatele meelde, et isegi kui lõpptulemus pole see, mis soovisid, siis elus on nii palju muud, mida saab sellegipoolest hinnata ja väärtustada.

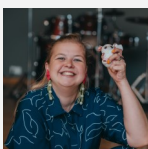
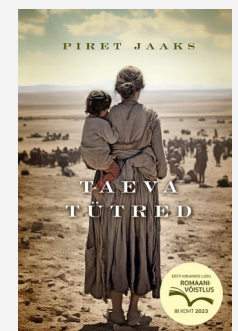
Keiri - Ugala ja Valmiera teatrite koostöös on valminud lavastus “Cosmopolitan”, mille lavastajaks on Andres Noormets. See räägib Eestist ja Lätist ning nende ühisest piirist, kuid kui erilised mõlema riigi kultuurid ja kombad on. Soovitan seda lavastust vaatama minna komöödiažanrist huvitujatel ning kes soovivad kogeda väga toredat elamust 2,5 tundi teatris. Näitlejad mängivad neljas keeles korraga: inglise, vene, läti ja eesti keeles. Lava kohal jooksevad subtiitrid. Juba see, et tegelased ei mõistnud üksteist võõra keele pärast, tõi sisse põnevat huvi, kuidas nad nüüd suhtlevad. Loomulikult oli lavastusse toodud tehnoloogiat, aga ka muinasjutte, legende ning mälestusi minevikust.

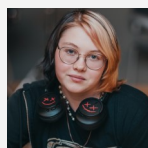
Mileen - Mina soovitan Instagramis otsida üles kunstnik @500544r27. Lotta L. Soosaar on 19-aastane kunstnik Tartust, kes hetkel õpib Pallase kunstikooli meediaosakonnas. Teda paelub tohutult mütolooogia ja religioon, mida ta kasutab ka oma kunstis. Hetkel võtab ta vastu tellimusi, mis oleks superhea viis teda rahaliselt toetada. Ta teeb erinevaid töid: joonistusi, maalib riidele ja ka teeb logosid. Tema sõnul iseloomustaks tema kunsti kõige paremini järgnevad artistid: Psychonaut 4, Ethel Cain, Lifelover ja Metsatöll.

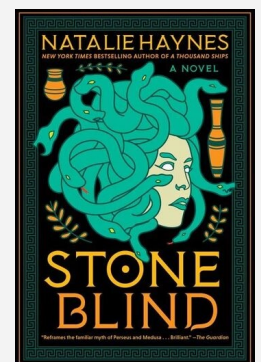
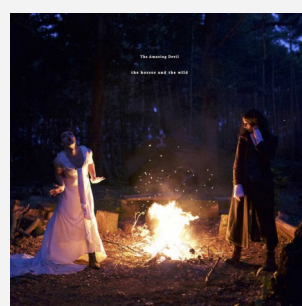
Anu - Soovitan lugeda Piret Jaaksi raamatut “Taeva tütre”. Teos räägib tõestisündinud loo Eesti misjonärist Anna Hedvig Büllist, kes saadeti Türgi orbudekodusse. Tema silme all hakkasid kooruma traagilised sündmused, mida täna tunneme Armeenia genotsiidina. Filmidest jäi mulle silma “Surnud poetide ühing” (in k “Dead Poets Society”). Film on tegelikult juba vana, aga seal esinevad teemad on endiselt väga päevakajalised ja mulle südamelähedased.

Helle-Mari - Telekast vaatan viimasel ajal “Mastercheff”. Kes teadis, et Kohver nii hästi süüa teeb? Sarjadest sobib novembrikaamosesse “True Detective’i” neljas hooaeg, millel on ka üdini tungiv Billie Eilishi tunnuslaul “Bury a Friend”. Mine kohe kuula Spotify’st! Ja viimane raamatu-elamus on küll maakeelde panemata, kuid väärib äramärkimist: Natalie Haynes “Stone Blind”, antiikmütoloogiaaineline lugu Medusast tema silmade läbi, väga liigutav, naljakas, kurb ja intelligentne.

Rami - Soovitan kuulata Spotify’s folk-roki artisti Kiki Rockwell, kelle laulud on tugevalt inspireeritud mütolooogiast ja ajaloo, keskendudes eelkõige naiste mõjuvõimu suurendamisele. Lisaks temale on mulle silma jäänud bänd The Amazing Devil, kes loob samuti folkmuusikat ning nende lauludest meeldivad mulle hetkel eriti “Farewell Wanderlust”, “The Horror and the Wild” ja “That Unwanted Animal”.

Intervjuu Sirje Summeliga

Pärt Luukas Leinart

Õpetaja Sirje Summelit võib pidada Tamme Gümnaasiumi elavaks legendiks - ta on tuntud kas siis oma värvikate ütluste ja naljade või oma raskete geograafia kontrolltööde poolest. Igal juhul võib öelda, et tegu on kui kooli vanaemaga, kes on koos Tamme-ga üles kasvanud ning seda tarkuse ja huumoriga kastnud. Seoses kooli juubeliaastaga otsustasime, et Summel on just õige inimene, kellega teha intervjuu. Saime mütsialused teadmised kindlasti suuremaks.

Kuidas sai teist geograafiaõpetaja?

Algul plaanisin minna edasi matemaatikat õppima, kuid keskkoolis suunas tollaegne direktor õpilasi sellelt eemale ("matemaatika on vanatüdrukutele"). Kuna geograafia oli koolis lihtne, aga põnev, sai otsustatud minna edasi just geograafiat õppima.

Mis ametis oleksite, kui geograafia-õpetajaks poleks saanud?

Ma ei usu, et oleks midagi teist selle ameti vastu vahetanud. Küll aga olen varasemalt täitnud käsitööõpetaja, matemaatika-õpetaja (ka õpilastega võidu peast arvutanud) ja loodusõpetuseõpetaja ametikohti, lausa ka kooli keemialabori laborant olnud.

Kuidas jõudsite Tamme Gümnaasiumi?

Tamme gümnaasiumisse suunas mind üks õppejõududest Ivar Harold, kes pakkus, et annaksin tema asemel koolis erikursusi. Arvatavasti soovis Ivar neist loobuda. Eritundide arv oli aga väike, seega hakkasin koolis teisi õpetajaid asendama, et saaks töötunnid täis. Nii sulandusingi vaikselt Tamme seltskonda.

Kui kaua Tammes juba õpetanud olete ja kui pikalt plaanite veel edasi töötada?

Tamme kooli tulekust on möödas 48 aastat. Errumineku plaane veel kindlasti pole - koolis on niivõrd vahva, kool on lõbus koht, iga tund saab mingis mõttes naerda!

Millised on erinevused võrreldes praegusega ja teie algusaastatega õppetöös? Mis võiks paremini olla?

Võrreldes praegusega on suuresti muutunud õppekavad ja õppevahendid. Näiteks oli varem suur rõhk Nõukogude Liidul ja selle liikmesriikidel. Õppevahendid olid ka teised, näiteks matemaatikas arvelauad ja lükati. Samuti toimusid tööd teisiti: kirjutati tahvli peale küsimused ja vastused paberile. Kaarditööd sisaldasid palju värvimist. Igatahes käsitööd oli kõvasti rohkem ja tänu sellele olid ka käekirjad paremad. Tänapäeval on aga mugavad digilahendused, mis vahest küll jänevad, aga suuremas pildis teevad elu mugavamaks. Ainuke asi, mille üle nüriseda, on fakt, et enam ei viitsita niipalju õpikute lugeda ja reisisihtkohtade kohta uurida. See omakorda raskendab meie arusaama maailmast ja paneb meid vähem hindama, kui hea elukoht tegelikult Eesti on.

"Annab küll õpetajapalga eest reisimas käia, nutikad Eesti pensionärid elavad ka Kaimani saartel."

Kus reisimas käinud olete (kui paljudes riikides)? Milline oli esimene külastatud välisriik?

Esimene välisriik oli Poola, meeles on ka seal piiri taga olevad pikad järjekorrad (48h). Täpset arvu külastatud riike ei oska öelda, pole lugenud, küll aga kindlalt pooled Euroopa riigid, Araabia maad, USA, Mehhiko ja paljud väikesed saared ning linnriigid. Muide, kehakeel on kõige universaalsem keel, millega reisides arvestada.

Mis riike sooviksite veel külastada?

Ega ilusaid kohti on kindlasti veel, aga ole-neb sellest, kuidas jaksu jagub. Arvatavasti käin kruisidel nüüdsest rohkem. Eesmärgiks on ikkagi silmaringi suurendamine ja seda koos teistega. Geograafiaõpetajad käivad iga kahe aasta tagant koos reisil.

Mis on olnud lemmikkoht? Kuhu enam tagasi ei läheks? Kuhu ei läheks üldse?

Enim meeldivateks kohtadeks on Sloveenia ning Horvaatia, samuti väikeriigid, nagu Vatikan. Tagasi ei ole plaanis minna Egiptusesse, kui just mõnd head kruisi püramiidide poole ei lähe. Põhjus lihtne, pole eriline päevitaja ja seal rohkemat teha pole. Plaanis pole ka minna kuhugi kaugele, nagu Aasia ja Okeania, lennud on liiga pikad. Aafrikasse veel läheks, aga kindlasti giidiga ja mitte just igale poole. Kes teab, kuhu elu viib.

Kas reisimine kallis pole?

Reisimine ei ole nii kallis, kui arvatakse, see on julguse ja ettevõtlikkuse asi. Mul on omad nipid, tean, kust häid diile leida või kust raha kokku hoida. Näiteks saab tänapäeval odavalt rentida kortereid paariks ööks (Airbnb). Seega annab küll õpetajapalga eest reisimas käia, nutikad Eesti pensionärid elavad ka Kaimani saartel. Muidugi on koos odavam ja seltsis põrassam.

Kui kaua olete abielus olnud? Kas teil on lapsi?

Olen abielus juba 51 aastat. Muide, just oma 50. juubelil ehk kuldpulmadel sündis mulle lapselapselaps. Olen vanavanaema, kellel on 2 last, 4 lapselast ja veel üks lapselapselaps, kuid viimane ei jää kindlasti üksi.

Teie sünnipäev on kohe tulekul, kas ja kuidas te seda tähistate? (Intervjuu toimus paar päeva enne 31. oktoobrit - toim)

Minu sünnipäev on 31. oktoober. Mul pole sel aastal suurt juubelit, suurt pidu pole oodata, mõnus koosviibimine pere, tuttavate ja sõpradega laua taga. Kui aga peaks olema pidu (nt juubel), siis kindlasti on seal pilli saatel palju-palju tantsimist, tantsusammud on mulle sama elementaarsed kui noa ja kahvliga söömine. Pidul tähendab mulle ikkagi tantsuga pidu.

Mis on teie hobid, mida vabal ajal teete?

Peale tantsimise tegelen vabal ajal aianduse ja lugemisega. Aega nagu üle ei jää, kõige kiirem aeg hakkab siis ikka, kui inimene läheb pensionile. Muidugi on mõttes rohkem asju, kui teha jõuab.

Kust tuleb teie värvikus, kõik need ütlused ja naljad?

Lühidalt võib öelda, et kõik see on edasi kandunud peres põlvest põlve. Olles pärit pillimehe ja laulja perest, olen kõige selle värvikuse sees üles kasvanud. Kuuldes minu nalju või ütlusi, kuulete ka osakesi minu vanematest ja vanavanematest.

Kust tuleb ütlus mütsialune värk?

See on mu enda välja mõeldud. Muide, mõned mu ütlused on levinud üle Eesti. Näiteks kuulsin raadiost oma kunagist koolikaaslast kasutamas minu väljamõeldud ütlust. Ma ei pannud tähele, kellega reporter tegi intervjuud, aga ma mõtlesin kohe, et ta oli viienda keskkooli laps. Antud ütlus oli "lolliga ei vaielda ja vasikaga ei joosta võidu". Muidugi olen teadlik mütsialuse värgi kuulsusest, mulle lausa

kingiti isetehtud pilt eelneva IT-suuna abiturientide poolt, kuhu kuulus fraas kirja pandud oli. See on mul raamaturiiuli peale pandud, et ma ise ka ära ei unustaks seda.

Kas see keelekasutus ja naljatamine aitab ka?

Näen, et tehes klassi õhkkonda lõbusmaks, aitab see asju paremini meelde jätta ja paneb õpilasi ennast avama. Ma näen ka, kuidas mõni nagu läheb lahti, enne istus, käed rüpes, ja luuras mind ja nüüd juba julgeb kätt tõsta ja kaasa rääkida, pole enam sellist kaitsepoosi.

Kuidas peate piiri, et klassis liiga lõbusaks ei läheks?

Mul on kohe esimese-teise tunniga selge, kas klassiga saab nalja teha või mitte. Ja

loomulikult ei hakka ma tunnis ütlema, et nüüd teen nalja, vot see peab tulema loomulikult. Kui tundub, et naljatamine peale ei lähe, võivad mu tunnid olla hästi konkreetsed ja akadeemilised. Samas, kui liialt palju hakkab segama õppetööd lõbus meeleolu, lõpetan samuti koheselt liigse naljatamise. Üldiselt aga on klassides hea dünaamika naljatamise ja õppetöö vahel.

Kas teile tuleb ka pähe mõni naljakas juhtum õpetajatööst?

Naljakaid juhtumeid on nii tihedalt, et kindlat näidet tuua ei oskagi, samuti ei taha kedagi ka häbistada, küll aga olen mõelnud koguda töödest naljakaid vastuseid, nagu eesti keele õpetajad praegu teevad.

Kas Tamme Lehte loete?

Loen, kui too õpetajate toa lauale satub (ehk kuidas kunagi), antud väljaannet aga kindlasti.

Mida sooviksite läheneva koolijuubeliga seoses õpilastele ja kolleegidele?

Kindlasti töötahet ja palju jõudu. Maailm on täis imesid, ainult imestage. Lollust imesta, mitte kiru. Ainult imesta kogu aeg. Lapsi vaadates ei hakka iial igav, mitte iial.

“Kogu aeg oled noor, ei ole aega passi vaadata.”

Luukere Manivaldi elulugu

Anni Ambos ja Anu Rõigas, vastasid õpetaja Aivar Meldre ja laborant Leili Järvsoo

Kuidas Manivald kooli jõudis? Tamme Gümnaasiumisse saabus luukere Manivald 2015. aastal pappkastis detailideks lahti võetuna. Laborant Leili pani ta kokku. Sama aasta detsembris sai Manivaldist esimest korda jõuluvana.

Kuidas sai Manivald oma nime?

Härä luukere ristiti 4. mail 2016 toonase kultuuriklassi poolt. Nime jaoks korraldati võistlus, kus pakuti välja mitmeid variante, ent hääletuse teel jäi peale Manivald.

Kust tuli kollane särk?

2015. aasta mais toimus koolis olümpiaadi tähistamiseks peoõhtu, kus Manivaldil oli oluline roll komisjonis. Selleks puhuks sai ta kollase olümpiaadisärgi, mida kannab siia-

maani. Õpetaja Aivari sõnul tähendab see prügimaailmas, et Manivald on tegelikult pakend.

Kuidas sai Manivald tekli?

Kui 2018. aastal esimest korda tekliid tulid, tellis keegi endale kogemata liiga väikese suuruse, mis normaalsele inimesele pähe ei läinud. Jäi üle vaid üks võimalus - pisike tekkel Manivaldile anda. Nüüd kannab ta seda kõigil tähtpäevadel nagu õige õpilane kunagi.

“Prügimaailmas on Manivald pakend.”

Millest on Manivald tehtud? Kas tal on kunagi mõni osa ära kadunud?

Manivald pole siiski mitte päris luudest, vaid plastmassist, mis teeb ta väga painduvaks. Mõnikord kaob tal ära pea, mille puhul on tihti mängus õpilaste käsi.

Mis on Manivaldi lemmiktegevused?

Manivald armastab osaleda jõulupeo kavades ja veeta aega kooliballil.

Kuidas suhtub Manivald kapibaara-desse? Armastusega.

Teatriarvustus. Kas meil on aega vihata? Agnes Kuura

Öeldakse, et elu on liiga lühike, et hoida kinni solvumistest ja haavumistest. Aeg, mis läheb puhtale vihkamisele, on aeg, mis läheb raisku. Käisin Vanemuise väikses majas vaatamas Eduard Vilde viimast näidendit “Side” ja ma poleks arvanud, et 1917. aastal ilmunud teos suudab olla niivõrd ajatu. Teose keskmeiks olid kaks meest, isa ja poeg, kes armastasid üksteist, aga ei osanud seda öelda. Nad ütlesid kõike muud kui seda kõige olulisemat ning kuigi minu ootus oli, et lavastuse lõpus saab nendevaheline konflikt lahendatud, siis läksid mehed ikka omi teid. Kahjuks oli selline lõpp aga realistlikum.

Tihti jääb peale inimese oma uhkus ja tema elu suurimaks traagikaks saavad sõnad, mis jäid ütlemata. Kui suurest kangekaelusest ei nõustu kumbki esimesena lepitust otsima minema, siis lähebki elu mööda just nii kibestunult ja üksikult, kui inimene sellel ise minna laseb. Kõik ei ole muidugi kadunud, võib ju loota, et etenduse vaataja lahkub teatrist uue väljavaatega ja teeb peategelastest erinevad valikud.

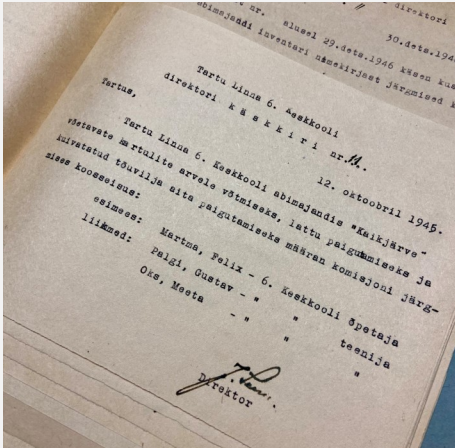

Fotod: Anni Ambos

Kus näeb kooli ajalugu?

Tekst ja fotod: Helle-Mari Märtson

Mie kool tähistab 22. novembril 80./105. juubelit. Sel puhul on sobilik vaadata, mis on juhtunud enne meid. Tagasi-vaateks, aga ka paljuku muuks annab hea võimaluse meie kooli arhiiv, mida deponeeritakse turvaliselt ja professionaalselt paar maja edasi asuvas rahvusarhiivis Noora.

Käisime koolipere väikese seltskonnaga arhiivis külas, kus meile tehti tutvustav ekskursioon, et saaksime neid materjale näha, uurida ja teada, millises riulis meie mälu seisab.

Direktori tervitus

Ain Tõnisson

Hea koolipere. Tervitan Teid kooli 105. aasta sünnipäeva puhul! Juba 80 aastat oleme õppinud ja õpetanud keskkooli tasemel – meil on kaks sünnipäeva.

Haridus on oluline. Eestis ei ole palju maavarasid ja päikest on vähem kui Vahemere ääres. See-eest on meil haridus. Umbes nii räägime välismaalastele, kes meie kooli külastavad ja kiidavad meid ning Eesti haridust. Ses mõttes on Tartu Tamme Gümnaasiumi 105-aastaseks saamine suur sündmus. Ühe maailma parima haridussüsteemi üks paremaid kooli on teinud üle saja aasta väga head tööd.

Kooli motoks on luuletaja Anna Haava luule- read „Meie ei taha olla, ei ole vaikiv, ununev lehekülj aegade-raamatus“. Edasipüüdlilik joon paistab ajaloos – meil on palju nimekaid teadlasi, poliitikuid, arste, ettevõtjaid, teiste ametite väarikaid esindajaid. Tsiteerin vilistlast Andrus Ansipit, kes ütles enne kohtumist õpilastega: „Ma oleksin rahul, kui kohtumise järel ei pelgaks õpilased tähtsaid ameteid ja ametikandjaid. Oleksin õnnelik, kui neil kaoks aukartus nende ametikandjate ees ja kasvaks usk endasse – pole need peaministrid või saadikud midagi erilist, minust saab parem!“. Ma tean ja usun, et toimetame nii ka praegu ja edasi. Meilt saab hea stardipositsiooni – hiljuti oli Õpetajate

Eesti arhiivide infosüsteemist aadressil <https://ais.ra.ee/> saab iga huviline meie kooli otsingusse lüües näha, milliseid dokumente üle 600 säiliku hulgast leida võib. Varaseimad materjalid on aastast 1919 ning järjepidevus on kestnud sõdadevahelise ajast tänapäevani välja. See, et meie koolil on nii muljetavaldav ja põhjalik arhiiv, ei ole liiga tavapärane ja seetõttu oleme eriti rikkad. Suurem osa materjalidest seisavad nummerdatud kastides, kuid näiteks Tartu linna 16. algkooli kroonika algusega 1. oktoober 1919 on digiteeritud ning sellele on ligipääs kõigil juba praegu interneti vahendusel olemas.

Ekskursiooni käigus tegime läbi näidisprotsessi, kuidas saab arhiivis käies endale tutvumiseks säilikuid lugemissaali tellida. See protsess on kiire ning juba poole tunniga ootab soovitud materjal huvilist riulil. Meile näidati ka neid riuleid, kus meie kooli väärtuslik kogu seisab. Noora 80-kilomeetrise hallatava materjali hulgast (just nii mõeldakse arhiivis dokumentide mahtu) moodustab meie kooli osa umbes 6 meetrit kaste oranži riuli peal.

Tellisime proovi pärast endale välja direktori käskkirjad aastast 1947. Peale aupakliku ringis seismise ja õrna lehitsemise pakkus see kogemus ka humoorikaid hetki, kuigi tollane reaalsus vaevalt kellelegi naljakas tundus. Näiteks oli ühe käskkirja peal loetletud komisjoniliikmed kooli personali hulgast,

kelle ülesandeks oli abimajandis „Kaikjärve“ (sic) kasvatatud kartulite arvele võtmine, lattu paigutamine ja kuivatatud tõuvilja aita paigutamine.

Arhiivitöötajad mitte ainult ei rõõmusta, kui meie kooliga seotud inimesed nende materjalide vastu huvi tunnevad, vaid lausa kutsuvad üles näiteks gümnaasiste oma uurimistöö meie kooli materjalide põhjal tegema. Suundi ja võimalusi selleks on sadu, olgu selleks näiteks kadunud ajastu analüüsimine abimajandi tegevuskirjelduste abil või koolielu kõrvutamine tänapäevase kogemusega.

Meil on väga head sõbrad. Ühine juur Tartu Tamme Kooliga annab võimaluse ühiseid aegu meenutada, aga meile tuleb ka hulk tammekatest õpilasi ja me hoiame ühist orkestrit. Meil on head partnerid, kes aitavad ülal hoida meie õppesuundasid, ilma nendeta ei oleks meie haridus see, mis on.

Tartu Tamme Gümnaasium seisab kooli kogukonna õlgadel. Oleme tänulikud kõigile neile, kes on leidnud võimaluse kooli ja õpilasi aidata: andnud koolis tunde, esinenud õpilastele ja õpilastega koos, kutsunud külla ja motiveerinud õpilasi stipendiumitega. Osa sellest tööst on nähtav, osa ka nähtamatu, iga väike või suur nõuanne või mõju meile on ülioluline.

Kokkuvõtteks, kui me nüüd nii edasi toime-tame, siis ei näe ma mingit põhjust, miks me ei võiks saja aasta pärast jälle kokku saada. Vahepeal muidugi ka.

Hea koolipere, päris lõpuks üks ülesanne. Kooli vilistlaste kokkutulekul räägitakse alati lugusid, kes tegi mida praktilist, kes põgenes aknast, kes korraldas ja kes ronis ... (Kõike ei saa direktor teada ja ilmselt ei olegi kasulik teada.) Just nendes ettevõtmistes peitub mõnikord oma kooli ja klassi tunne. Ja nii saab ka meie kooli moto teise tähenduse veel. Otsigem enda kooli tunnet.

“Tartu Tamme Gümnaasium seisab kooli kogukonna õlgadel.”

Eelmist kaht lõiku koondab meie töö aluseks olev põhimõte, et koolis tehakse palju tööd ja siin on hea olla. Alati ei ole selle mõtte järgimine lihtne, aga kui otsida tõendeid (keda huvitab täpsemalt, tasub lugeda kooli kodulehelt sisehindamise aruannet), siis oleme päris tublid. Oleme tublid nii õpilaste-na, vanematena, kooli töötajatena. Olen tänulik, et saan selles seltskonnas töötada.

Släng läbi aegade

Laura Liisa Viitkar

1999

2024

Kooli slängisõnastik

B	lol - valjusti naerma
<u>bio</u> - bioloogia	<u>lõkka kimu</u> - anna e-sigaretti
<u>bro</u> - semu	<u>lamp</u> - suvaline
C	<u>lebo</u> - lihtne
<u>cheat-code</u> - ebaaus eelis	<u>läpakas</u> - süleavuti
<u>chill</u> - rahulik	M
D	<u>musu</u> - muusika
<u>davaj</u> - nõusolek	N
E	<u>nohik</u> - sõnakehv enesesse tõmbunud inimene
<u>ei koti</u> - ei hooli/huvita	<u>npc</u> [non-player character] - inimene, keda tajutakse individuaalsete arvamusteta või kriitilise mõtlemiseta
G	O
<u>geo</u> - geograafia	<u>omg</u> [oh my god] - oh, Jumal
H	<u>ofc</u> [of course] - loomulikult
<u>haige</u> - äge, eba-normaalne	S
<u>hispa</u> - hispaania keel	<u>sitaks</u> - palju
<u>huiama</u> - kedagi kiusama, kellegi suhtes paha-tahtlikult käituma	<u>sigma</u> - parim, alfa-isane
K	T
<u>keka</u> - kehaline kasvatus	<u>telo</u> - telefon
<u>kitsas</u> - kitsas matemaatika	<u>tupsukarp</u> - raamatukogu TTGs
<u>korvi andma/saama</u> - kutset tagasi lükkama	<u>timmi</u> - hea
<u>koss</u> - korvpall	<u>tšikk</u> - neiu, sõbranna
<u>kutt</u> - poiss	<u>tšekkima</u> - kindlaks tegema
<u>klaaserid</u> - noored, kes pidevalt linnas hängivad	V
<u>kalku/kalkukas</u> - kalkulaator	<u>venku</u> - vene keel
L	
<u>lai</u> - lai matemaatika	

Väljavõte 1999. aasta koolilehest Tamme Press

Tänapäeva noorte seas on inglise keel valdav ning sellega kaasnevad ingliskeelsed väljendid ja akronüümid. Akronüüme moodustatakse kas väljendite esitähtedest või tähtede ärajätmisega sõna seest. Akronüümid, mida noored kasutavad:

<u>brb</u> – olen kohe tagasi (be right back)	<u>kys</u> – tapa end ära (kill yourself)	<u>pls/plz</u> – palun (please)
<u>btw</u> – muuseas (by the way)	<u>lic</u> – lihtsalt	<u>pmst</u> – põhimõtteliselt
<u>dv</u> – davai	<u>lol</u> – valjult naerma (laughing out loud)	<u>ss</u> – siis
<u>DIY</u> – tee ise (do it yourself)	<u>mdea</u> – ma ei tea	<u>smh</u> – midagi (something)
<u>gn</u> – head ööd (good night)	<u>mhmm</u> – jah	<u>sry</u> – vabandust (sorry)
<u>gtg</u> – pean minema (gotta go)	<u>mkm</u> – ei	<u>tglt</u> – tegelikult?
<u>idc</u> – mul on ükskõik (I don't care)	<u>ms</u> – mis	<u>v</u> – või
<u>imho</u> – minu tagasihoidliku	<u>nsm</u> – niisama	<u>w</u> – koos (with)
arvamuse kohaselt (in my humble opinion)	<u>ofc</u> – loomulikult (of course)	<u>wtf</u> – mida kuradit? (what the fuck?)
<u>jh</u> – jah	<u>ok</u> – okei	<u>xoxo</u> – musid ja kallid (kiss, hug, kiss, hug)
<u>kds</u> – kodus	<u>k</u> – okei	
<u>kle</u> – kuule	<u>OMG</u> – Oh, Jumal (Oh my God)	

Tammest tammekatega

Eleonor Laas ja ema, Tamme vilistlane Helen Tammert

Tartu Tamme Gümnaasiumi 105 aasta sisse on mahtunud nii algkooli kui ka poistekooliaeg. Segakoolina alustati 1954. aastal ning kooli nimi oli siis Tartu 5. keskkool. Gümnaasiumiks nimetati kool 1995. aastal. Koolil on täita oluline osa lapse ja noore maailmavaadete ning identiteedi kujunemisel. Ühelt poolt on kool hariduse saamise koht, teisalt kohtud koolis inimestega, kes võivad tulevikus mängida suurt rolli sinu igapäevaelus. Palusime meenutada Tamme Gümnaasiumi ja Tartu 5. keskkooli aega vilistlastel 45., 48. ja 67. lennust.

Koolisüsteem on teinud aja jooksul läbi mitmeid põhimõttelisi muudatusi. Varem keskenduti sageli traditsioonilistele meetoditele, nagu päheõppimine ja faktiline teadmine, tänapäeval kasutatakse lisaks projektipõhist ja interaktiivset õpet, kus õpilastel on rohkem võimalusi kaasa mõelda ning ise uurida. Vanemad õpilased on tuutoriks noorematele koolikaaslastele, kes vajavad abi või tuge mingi aine õpingutel.

“Tegin parasjagu direktori kabinettis kooli sisseastumisteste, kui tollane direktor Kaupo Järviste suure kolinaga koos tooliga laua alla kukkus.”

Suur roll õppemetoodikate ja -materjalide välja töötamises on olnud kindlasti tehnoloogial. Varem olid kasutusel kriiditahvlid ja õpik-raamat formaat. Arvutite kasutuselevõtuga on tehnoloogia saanud asendamatuks osaks koolielust: digitaalsed õppematerjalid, (tahvel)arvutid, nutiseadmed ja veebipõhised platvormid. Tartu 5. keskkooli tulid arvutid 1988. aasta paiku ning juba 1990 avati võimalus õppida keemia-arvuti suunal. Esimene suunavalik looduskallakuga klassi näol avati Tamme Gümnaasiumi eelkäijas Tartu 5. keskkoolis ning muusikakallakuga klass põhikooliastmes 1966. aastal.

Vilistlased meenutavad, et valik Tamme kooli ja varasema 5. keskkooli põhikooliastmesse astumiseks langetati perede poolt kooli asukoha, hea maine ja muusikakallaku tõttu. Paljud jätkasid õpinguid heade hinnete baasil oma kooli gümnaasiumiastmes ja valisid sobivaima suuna. Õpiti küll huviga, aga edasine haridustee jätkus enamasti teisel erialal. Periooditi tehti ka sisseastumiskatseid, mis olid kõigepealt oma kooli õpilastele ja siis väljastpoolt tulijatele. Helen Tammerti (48. lend) kooli astumine sai alguse koomilise seigaga, mis ei lähe kunagi meelest: “Tegin parasjagu direktori kabinettis kooli sisseastumisteste, kui tollane direk-

tor Kaupo Järviste suure kolinaga koos tooliga laua alla kukkus. Ei pidanud vastu ja naersin ikka korralikult.”

Õpilaste isiksuse kujunemisel on suur roll õpetajatel. Varem oli õpetaja autoriteet ja peamine teadmiste allikas, keda kõik pidid vaikselt kuulama. Tänapäeval on õpetaja rohkem juhendaja või mentor, kes suunab õppijat ise õppima ja uurima. Lisaks aine õpetamisele jäävad õpetajad meelde oma kordumatu karakteriga. Vilistlane Oliver Vare (67. lend) meenutab Tanel Liirat ja tema humoorikat kohalolekukontrolli, Erki Larmi ja tema nõudlikkust, aga samas ka soojust ja hoolivust oma õpilaste suhtes. Meeles on ka Tiitu Laan ja tema omapärane väljenduslaad. 48. lennu keemia- ja arvutiklassi vilistlastele meeldis väga emakeele- ja kirjandusõpetaja Kersti Vink. Ta oli motiveeriv, hooliv, tabas hästi ära õpilase olemuse ja ei tõstnud kunagi häält. Kaarel Parts (48. lend): “Õpetaja Vink luges keskkooli ajal ühes kirjanduse tunnis “Dekameroni”, mis tundus 1990ndate alguses üsna pikantne ja vabameelne. Silmapaistev oli ka Kersti Aan, kes pani meie ajal ja paneb vanas majas siiani noori koorimusi armastama.” Ilmar Tõnno (45. lend) meenutab: “Emakeele- ja kirjandusõpetaja Madis Paide oli minu üks suurimaid eeskujusid 5. keskkoolis. Ta oskas oma tunnid huvitavaks teha. Arvatavasti sealt sain inimestust oma lugemishuvile, mis vahelduva eduga kestab siiani. Meeldejääd oli klassijuhataja Sirje Pihlap, kes andis matemaatikat.

Pildil on 48. lennu vilistlased 2007. aastal lastega, kellest kaks on juba meie vilistlased ja Eleonor käib 11.KU-s

Füüsikaõpetaja Elmar Sula oli väga omanäoline tegelane, rääkis alati mingisuguseid lugusid. Väga huvitav isiksus oli ajalooõpetaja Priidu Beier, samuti Priit Hänni.” Mikk Põdrama (48. lend): “Värvikaid õpetajad oli palju. Olin spordipoiss ja kekaõpisi

Karumaa ja Kirss olid muidugi lemmikud. Korvpall oli meie koolis väga populaarne. Irene Leisneri tunnid olid alati põnevad.” Kairi Aarik (48. lend) meenutab: “Kaupo Järviste rääkis alati põnevaid seiklusi oma elust. Toomas Mälksoo tavatses öelda sellele, kes tahvli ees ülesande lahendamisel rappa hakkas minema: “See mees on surnud!” Kui ta ise korra ülesande lahendamisel vääratas, jagas klassivend Alvar selle kohe ära ja hüüdis üle klassi Mälksoole: “See mees on surnud!”” Aimi Reimann meenutab, et klassijuhataja Helgi Lahi oli alati heasoovlik ja täpne, vene keele õpetaja Kurn arutles õpilastega hea meelega erinevate teemadel ja saksa keele õpetaja Linnusega said need, kes õppisid saksa keelt ja laulsid kooris, käia Saksamaal. Vilistlased meenutavad ka ebameeldivaid juhtumeid õpetajatega ja arvavad, et karistamise ja käskimisega koolis palju ei saavuta. Oli ka õpetajad, keda isegi kõvemad kutid kartsid.

“Toomas Mälksoo tavatses öelda tahvli ees rappa minevale õpilasele: „See mees on surnud.“”

Tamme Gümnaasiumi tugevuseks on olnud ja on praktikumid oma õpetajatega, aga ka koostöö erinevate asutustega, sealhulgas Tartu Ülikooliga. Sel kevadel toimus juba 11. kulutuuriklassi praktika, mille raames avastati Võrumaad ja Peipsi-äärseid külasid. Oliver Vare (67. lend) jutustab: “Kõige paremini meenuvad loodussuuna välispraktikad õpetaja Urmas Tokko juhendamisel. See oli hea võimalus saada koolipingist eemale ja veeta klassikaaslastega aega looduses samal ajal omandades uusi praktilisi teadmisi, millest mõni tänasenigi veel meeles.” Ilmar Tõnno meenutab, et klassiga sai käidud matkadel mitmel pool endises NSVLis, näiteks Kesk-Aasias. Kairi Aarik mäletab: “Keemia- ja arvutiklassid olid praktikumid väljaspool kooli TÜ keemiahoone laborites. Põnev oli suvine praktika Valgemetsa laagris. Kõige hinnatum oli saada sellesse rühma, kes keskööl pidi läbi pimedas metsa Kiidjärvest veeproove tooma.” Kaarel Parts: “Keemia- ja arvutiklass suunati suvel erinevatesse laboritesse töövarjuks. Tartu õlletehas oli täitsa vahva!” Ingmar Laas (67. lend) meenutab praktikat “Õpime õppima”, mis toimus mingisuguses spordibaasis ja idee oli õpetada gümnaasisti veidi struktureeritumalt õppima. Muuhulgas pidi ta žürii ära veenma, et temast saab tulevikus maailma parim astronaut. Astronauti küll ei saanud, aga praktikum jäi meelde.

Vilistlased hindavad kooliaegseid suhteid klassikaaslastega väga heaks, oma suunal hoiti kokku. Palju suheldi ja käidi pidudel ka paralleelklassidega. Mitmed vilistlased mainivad, et klassist kasvas välja sõpruskond, kellega suheldakse sageli. Teised näevad klassikaaslaste harva, enamasti kooli- või

klassikokkutulekutel, kus muljetada on rohkem, kui üks õhtu selleks aega annab.

“Meenub, kui koolile tuli telefoniarve üle 2000 krooni. Õpetaja palk oli sel ajal alla tuhande kuus. See oli megararve. Selgus, et kõned olid tehtud erootikaliinile.”

Koolitoit on õpilaste seas olnud igapäevaseks teemaks. Vilistlastel on koolitoidust vastakaid arvamusi, on neid, kes olid koolitoiduga rahul ja võtsid tihti teise portsugi, ning ka neid, kellele koolitoit ei maitsenud sugugi. Eriti ei sobinud kalapäevad, kus söögiisu viis ära juba toidulõhn. “Kindel oli see, et kui päevamenüüs olid makaronid hakklihaga, siis ükski klassivend sööklasi ei puudunud (tuli isegi haigena kooli),” meenutab Oliver Vare. Nüüd on koolitoit muutunud mitmekesisemaks, kuid, mis seal salata, pirtsakaid õpilasi jätkub koolidesse aegade lõpuni.

Enda koolielust võiks jutustama jäädagi. Ilmar Tõnno meenutab: “Keskkooliaeg sat- tus aastatele, kui õhus oli Nõukogude Liidu lagunemise hõngu ja ühiskonnas hakkas üldiselt tekkima mõningane vabadus. See oli väga põnev aeg, sai hakata ka koolis jõule tähistama. Lõin kaasa koolimuinsus- kaitse tegemistes. Näiteks sai käidud Kuper- janovi haua lipuvalves 24. veebruaril, aga KGB nühid siiberdasid eemal, ju siis jälgisid, mida me teeme. Keskkooli esimese aasta sügisel käisime klassiga Tallinnas Eestimaa laulul - see oli vägev elamus, kogu see rah- vamaas ja isamaalised kõned!” Kairi Aarik jutustab, et õppimine oli koolis lihtne ja sageli tuli käia kooli esindamas erinevatel olümpiaadidel. 1993. aastal käidi Tampere sõpruskooliga kohtumisel, mis oli ühtlasi esimene välisreis, ja võisteldi erinevates ainetes. Oliver Vare paljastab: “Kooli keldri- kohvik oli kindlasti koht, mis jääb eluks ajaks meelde. Seal sai veedetud päris suure osa vahetundide ajast kui ka nendest tundi-

dest eemal olles, kus kontrolltööks jäi õppi- mata või kodutöö õigeks ajaks tegemata.” Mikk Põdramägi räägib värvika loo: “Eredalt on mees korvpalliturniirid, kooli- peod. Meenub, kui koolile tuli telefoniarve üle 2000 krooni. Õpetaja palk oli sel ajal alla tuhande kuus. See oli megararve. Selgus, et kõned olid tehtud erootikaliinile. Teadsin sõpru, kes olid selle jamaga hakkama saa- nud, ja vajasis abi. Korraldasime korvpal- liturniiri ja finaali järgse suure diskopeo, mille tuludest katsime suurema osa telefo- niarvest.”

Vilistlaste hinnangul on Tamme väärakas kool, väga kaasaegne, innovatiivne ja õpi- lasesõbralik. Mitmel küsitelul on lapsed käinud või käivad Tamme koolis või Tamme Gümnaasiumis.

Maret Kuura

Õpetajate ütlused

“Nad on nii eksootilised, et võiks põ- lema panna.” (Juttu punapeadest)

“Kuni 25. eluaastani otsid sa armas- tust ja peale seda kedagi, kellega lihtsalt kommunaale pooleks teha...”

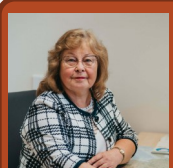
“Kui ma maha istuks, siis ma ei tõuse- gi enam püsti, vaid veeren edasi.”

Helle-Mari

Märtson

“Siis ka ei küsita dokumenti, kui viinapudeli lihtsalt kotti paned.”

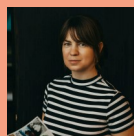

Sirje Sammel

“Aju ei ole hernes, mis kõrvast välja kukub.”

“Lolliga ei vaielda ja vasikaga ei joosta võidu.”

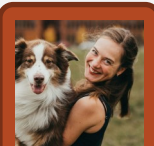
Liina Nagel

“Eesti Vabariik oli pausil”

Aivar Meldre

“Alkoholile peab jooma klaas viina vahele.”

Agnes Vask

“Magnet ei hakka (Agnes) vase külge”

Tamme horoskoop

Viimane sügiskuu on kohale jõudnud! 21. novembrini on esiplaanil Skorpionid ja sealt edasi on Amburite tähetund. Kusjuures, osa Skorpionite sümbolikast on kuldne värv, mis on kooskõlas ka selle aasta balli teemaga. Lähiajal leidub palju, mida tähistada, ning meeleolukad kohtumised uute ja vanade tuttavatega on ees.

Kuulsad Skorpionid:

- ♥ Ryan Gosling
- ♥ Sirje Summel
- ♥ Külli Kalamees-Pani
- ♥ Julia Roberts
- ♥ Mathias Mõttus
- ♥ Roosi Rõõmusaare
- ♥ Aleksandr Kirpu
- ♥ Ülle Puusepp
- ♥ Arnika Aadusoo

Jäär

Plaanidest pole vaja kinni pida, kui on olemas sulle omane oskus tulla toime äkkmõtetega. Ole spontaanne, ela hetkes ja kui julged riskida, siis võid proovida tunnis vabatahtlikult kaasarääkimist.

Sõnn

Aeg midagi uut proovida, aga see tähendaks su mugavustsoonist lahkumist. Kui sa mitte midagi ei muuda, siis mitte midagi ei muutu ja sa saad jääd alatiseks sinna, kus sa praegu oled.

Kaksikud

Suurepärase aeg lobisemiseks! Kõige põnevamad jutud jõuavad just sinuni, kuid ole ettevaatlik, kus ja kellega sa neid uusi teadmisi arutad.

Kaalud

Koolipäevad näitavad aina rohkem üles ühiseid jooni fovismiga. Tugevate värvidega unenäod annavad sulle edasi kauaoodatud sõnumi ning julgustavad sind sisetunnet järgima.

Skorpion

Võtad ette ootamatu kultuuriretke, filosoferid, nähes kõiki metafüüsilisi tasandeid, ning kohtud mõne moraali-pühakuga.

Ambur

Keskajal oli lugemine ja kirjutamine eelkõige vaimulike kutseoskus, kuigi alates 13.-14. sajandist hakkas kirjaoskus ka laiemalt levima. Nüüdseks on see oskus ulatatud ka sulle.

Vähk

Emotsioonid on tavapärasest rohkem laes ja kipud aina rohkem tunni ajal unistama. Mõte läheb ise rändama ja kuskilt nagu kostuks kergelt melanhoolne, kuid lootusrikas muusika.

Lõvi

Oled kui füüsika valemi-leht. Kuidas me sinuta üldse midagi lahendatud saaks? Sinu lähedased vajavad sind just praegu kõige rohkem.

Neitsi

Vanad mured tuleb seljataha jätta. Kui takerdud minevikku, siis on võimatu edasi liikuda. Eelmise nädala kontrolltöö on eelmise nädala kontrolltöö ja sellel ei tohiks käesoleva nädalaga mingit tegemist olla.

Kaljukits

Laengukandjad liiguvad sealt, kus nende potentsiaalne energia on suur, sellesse piirkonda, kus nende energia on väiksem. Täpselt nagu sina liigud kodust kooli.

Veevalaja

Loed koolilehest midagi huvitavat ja räägid sellest oma sõpradele. Nad teavad, et sul on hea maitse, ja usaldavad su arvamust ning otsustavad samuti koolilehte lugema hakata.

Kalad

Näed unes fotosünteesi valemit ja võõrkeelseid sõnu, mis olid eelmise aasta sõnade töös. Kui selline sündmus aset ei leia, siis tähendab see seda, et lõppenud on vähemalt kaheksa aastat kestnud karimatsükel.

Õpetaja Karini loogikanurk

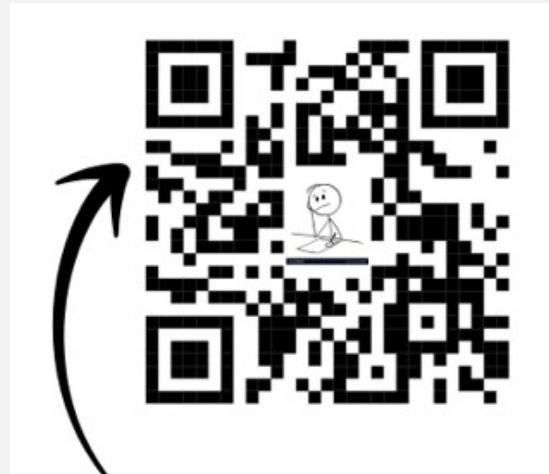
Eelmise loogikanurga vastused:

1. B; 2. a) 120 pläkki, b) 330 krõkspõksu, c) 15 fallikest rohkem, d) 150 krõkspõksu vähem; 3. dattell, laim, mango, aprikoos, ananass, mandariin, nektariin, granaatõun

100g šokolaadi võitsid: Renee Kangur (10TE), Liisa-Lotta Laan (11IT), Hiie Utsu (11LO), Saara Normak (11TE), Alina Hadijeva (12IT), Mirtel Pruulmann (12LO)

♥Seekordseid vastuseid saab esitada kuni 1. detsembri keskööni.

♥Kõigi vastanute vahel loositakse välja seitse 100g šokolaadi.

VASTUSEID SAAD ESITADA SIIN

Ülesanne 1.

Seitse kitsetalle kiirustasid kooli sünnipäevale ja liikusid seepärast ühel kiirusel. Üks kitsetall ei jäänud kuskil seisma ja jõudis õigeaks ajaks, ülejäänud aga peatusid viiel korral, et rohtu näksida. Esimesel korral näksisid kuus kitsetalle rohtu 18 sekundit, teisel korral 2 korda kauem, kolmandal korral aga poole minuti võrra vähem kui teisel korral. Mitu minutit hilinesid kuus kitsetalle kooli sünnipäevale?

Ülesanne 2.

Kui palju iga kujund kaalub?

On teada, et kõige kergem kujund kaalub täpselt üks kilogramm, ja et kaugus keskpunktist ei ole oluline.

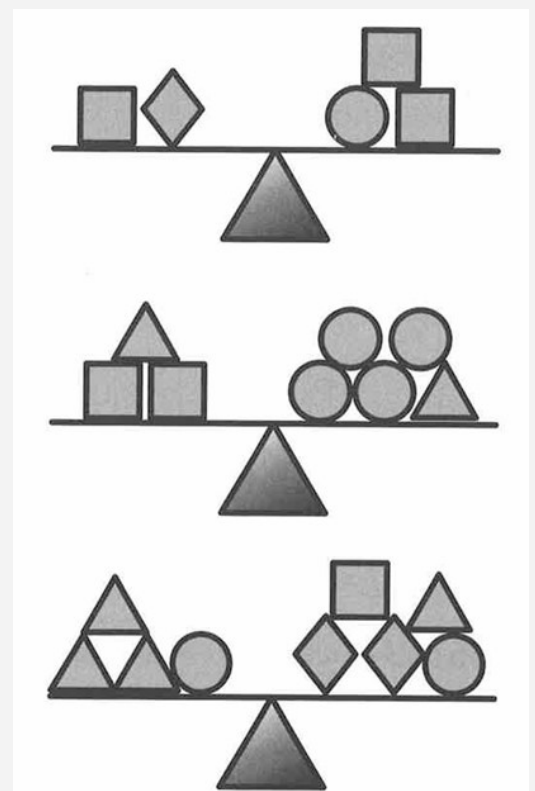
Ülesanne 3. VÕRU KEEL

1. Mõista, mõista

- Hiir lätt mulku, hand jääs vällä?
- Puunõ poiskõno, kivine süa?
- Kats jänest kükütäse' mäe küle pääl?

2. Panõ'kokko ütlemine

SÕRMÕGI NÄE-I ÜÜ SUUHVÕ ET OM
NII KOTTPÜMME TSUSADA'

JÄRGMINE NUMBER ILMUB 12.12

Intervjuu õpetajaga

Vilistlaspeo reportaaž

Õpilased tööl Lottemaal

Vanaema retsepti katsetus

Tartu 2024 vabatahtlikutöö

Ja palju muud

Jälgi meie tegemisi sotsiaalmeedias

@tamme.leht